„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свеца.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију
а рукописи
уредништву „БРАНИКА“
у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 28 или 35 дин.
на по године: К 14 или 17½ дин.
на четврт год.: К 7 или 8¾ дин.

Поједини бројеви стају
10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 потура од реда
ситних слова.

Уредништво и администрација
»Браника« налази се у кући
дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска ул. бр. 11.

Број 161. У Новом Саду, у четвртак 20. јула (2. августа) 1906. Година XXII.

Ипак успех!

Хрватска-Славонија плива у радости. У неким варошима било је осветљења и свирке, да се даде израза тој радости. Истрајна борба хрватско-српске коалиције *дошла* је до *успеха*: именована је напослетку *нова земаљска влада у Загребу*. Стари систем владавине, који је као нека мора притискивао тамошњи наш народ преко двадесет година, престао је, управо сурвао се.

Биле су то чудноватe прилике, под којима је после многих и многих тешкоћа *ипак* дошло до успеха.

Ваља знати, да бечки меродавни кругови Хрватску, ма да припада земљама круне Св. Стевана, сматрају још увек као неку домену, где ваља да одрже свој посебан уплив. Ово стоји у вези и са расположајем нашега народа у Троједнници и са многим и многим гресима мађарских државника, па и самога мађарскога народа.

У Хрватској Славонији много се грешило на рачун мађарскога народа и мађарске шовинистичке политике. Свагдања хрватска земаљска влада мислила је, да ће угодити власницима у Будимпешти, ако се стављала у опреку са националним аспирацијама Хрвата и Срба у Троједнници, а с друге стране ово је годило свагдањој мађарској влади у Будимпешти, као тобоже у интересу мађарске „државне идеје“. Барон Раух и гроф Куен-Хедервари, њих су власници у Будимпешти сматрали као најприкладније носиоце мађарскога државнога система у Хрватској-Славонији, па, као што мађарски државници у Будимпешти после поравнања од године 1867. нису имали ни најмањих скрупула за *окторојсање* изборнога реда у Хрватској-Славонији, како би преко Раухова сабора дошли до њима повољнога поравнања са Хрватском и Славонијом, тако за пуних 38 година нису имали скрупула да све одобравају у Хрватској-Славонији, ма како незаконито било, само ако одговара „мађарској државној идеји“.

Но у том је надошло време, да се сама мађарска моћна опозиција у Угарској подигла против исте оне владавине, која је у Хрватској-Славонији самовољно владала.

Наравно да су Хрвати и Срби у Троједнници једва дочекали прилику, да у самој Угарској нађу савезнике против система владавине, што их је притискивао на сопственом дому.

Они Хрвати и Срби, који су створили речку и задарску резолуцију, добро су комбиновали за случај, ако мађарска опозиција, односно коалиција дође на владавину у Угарској, само што су у преданости према мађарској коалицији предалеко ишли, скоро до оне границе, кад босански кмет довикује бегу: „твој сам и божји до века“, те се речки резолуционаши огрешили о достојанство и поуздање Хрвата и Срба у своју будућност. Али је речка и задарска резолуција спасваки начин уродила плодом не мао у погледу зближења са Угарском него — што је најглавније — освештала је *слогу Хрвата и Срба*.

Према положају, који су резолуционаши заузели према мађарској коалицији, а наиме према њеном вођи Фрањи Кошуту, *резервисано* понашање дотадање владајуће странке у Хрватској имало је донекле свога разлога. С једне стране *Томашић* и његови другови држали су, ма како се окренуле ствари у Угарској, да они не могу у Мађара изгубити оно поверење, које је дубокога корена ухватило и према којем ново мађарофилство резолуционаша не може никако конкурисати. С друге стране пак Томашић и другови комбинирали су, да ако мађарска коалиција *не усне*, за које испрва није било много изгледа, да сачувају Хрватској онај положај, који би јој био намењен од стране меродавних кругова у Бечу.

Но све ове комбинације Томашића и другова, те читаве народне странке, *сурвале* су се пред бујицом победе мађарске коалиције, која је могла ускликнути: aula est pro nobis!

У тој бујици једва се одржао *гроф Теодор Пејачевић*, који се по заповести из Будимпеште и Беча морао акомодирати „новом курсу“, те се одлучно одрећи народне странке. Кад је ово учинио, он као каваљер није ни помишљао на какве интриге против „новог курса“. Али су дошли други инциденти, који су изазвали извесне интриге. Антагонизам између Српства и Хрватства у „*чистој*“ странци права под водством Франковим избио је на површину. Па је надошао инцидент у погледу држања делегата Хрвата и Срба из Хрватске и Далмације у делегацијама у вези са запетим одношајем између Србије и наше монархије.

Таки при отварању угарскога сабора и како су изабрани хрватски посланици са хрватскога сабора дошли на заједнички сабор у Будимпешту, била је у споразуму са тим посланицима од стране угарске владе и бана установљена *нова хрватска влада*. Векерле је учинио у том погледу таки свој предлог Њег. Величанству. Али тај предлог није недељама решен. Једнога дана један српски посланик на угарском сабору рече Векерлу: „Неће да потпише?“ — „Неће“, одговори Векерле. „А знаш ли за што? Да ти кажем: због вечере код српског посланика дра Вујића у Бечу, што међутим све није истина у погледу дотичних лица и дотичне здравице.“

Заиста, интриге у Бечу ишле су тако далеко, да је изнесено: како су хрватски и српски делегати били на вечери код дра Вујића те наздрављали краљу Петру. Међутим ове је интриге сасвим разагнао сам гроф Пејачевић, уверавајући на меродавном месту, да све није истина. Онда тек није више било запреке, да се предлог Векерлов у погледу нове хрватске владе изведе.

Из овога инцидента видети је, да у меродавним бечким круговима постоји велико неповерење према оном „новом курсу“ у Хрватској, који је основан на споразуму и слози између Хрвата и Срба, те услед којега је и био учињен предлог у погледу нове хрватске владе.

Хрвати и Срби могу бити задовољни са новом хрватском владом. Честити др. *Владимир пл. Николић-Подрински* постао је предстојник унутрашњега одеља земаљске владе и заменик банов. Све до именовања полицаја *Чаврака* за подбана под пређашњом владавином, некако се одомаћило да *Србин* буде подбан. Тако је био подбан пок. барон *Јован Живковић*, па после пок. *Данило Станковић*. Владимир пл. Николић спада у онај врло мали број српских племића у Хрватској, који су се некако у мору хрватских племића одржали. Он је и рођењем и васпитањем сасвим срастао са народном струјом у Хрватској, а при том је потпуно одржао своје српске осећаје, те је један од најврснијих Срба у Троједнници. Владимир Николић има велику административну праксу. У своје доба, као владин повереник, знао је велике неуредности при општини у Варадину у ред довести. После као велики жупан речко-модрушки у Огулину знао је задобити поверење свих честитих Срба и Хрвата, а кад је дошао у сукоб са земаљском владом у Загребу, дао је своју оставку. Владимир Николић је човек од карактера од главе до пете.

Новога предстојника одељења за богоштовље и наставу др. *Ројца* — не познајемо из ближе. Ово је одељење врло важно за православни српски народ у Хрватској-Славонији. Зато држимо, да би у том одељењу требало створити ново *посебно пододељење* за ствари српске цркве и школе, као и дотичних заклада.

Нови предстојник правосуђа др. *Бадај* чувен је као земунски адвокат, те познаје практичне потребе правосуђа. Живећи много година међу Србима у Земуну, нема оних предрасуда према Србима као неки Хрвати.

Нова хрватска влада у прво доба слабо ће моћи што радити у крупним политичким питањима. Главно ће јој морати бити, да скрха стари, бирократски апарат са уобичајеном самовољом. Друга важна ствар биће *нови изборни ред*, који треба да што пре приправи за расправу саборску. Ми можемо само одобрити, да ће се хрватски сабор састати тек месеца октобра, јер ваља новој влади оставити времена да приправи нове предлоге за сабор. Дотле ће се можда разбистрити и страначки одношаји. Ако нова хрватска влада узможе у сабору и само неку новелу за изборни ред створити, биће ово велика добит. Тада ће бити могуће, да се нови хрватско-славонски сабор састави као израз праве воље народне.

На сваки начин оправдана је радост, оправдано је весеље, с којим је поздрављена нова хрватска влада у свима крајевима нашега народа.

═

Из Троједнице.

Нови одељни предстојници.

У службеном листу „Народним Новинама“ у Загребу изашла су 17. (30.) јула о. г. ова службена саопштења:

«Његово цесарско и краљевско апостолско Величанство благоизволело је превишњим ријешењем од 25. српња 1906. премилостиво именовати бившега великога жупана и посланика на заједничком и земаљском сабору дра Владимира пл. *Николића-Подринскога* предстојником кр. хрв.-слав.-далм. земаљске владе, одјела за *унутарње* послове; одвјетника Милана *Ројца* предстојником исте земаљске владе одјела за богоштовље и наставу; те одвјетника др. Александра *Бадаја* предстојником исте земаљске владе одјела за правосуђе — у IV. чиновном разреду са суставним беривима.»

У исто доба је краљ досадашњем подбану Левину пл. *Чавраку-Летованићком* пригодом његова „на властиту молбу усследелог умировљења и признање његова многогодишњег верног и изврсног службовања“ подарио комтурски крст ордена Франјо Јосифа са звездом, а досадашњег предстојника одељења за правосуђе дра Луку *Марјановића*, који је такође умировљен, уз признање заслуга, одликовао је орденом Гвоздене Круне II. степена.

*

Др. Владимир Николић-Подрински, нови предстојник одељења земаљске владе за унутрашње послове, родио се у Загребу 9. јуна 1853. Средње школе свршио је у Загребу, одакле је отишао на бечко свеучилиште, на ком је г. 1875. свршио правне науке, а г. 1879. промовиран је за доктора права. Већ у Бечу је Николић играо међу ђацима одличну политичку улогу, што се и из тога види, јер су га другови изабрали за председника хрватско-народног ђачког друштва „Велебит“. Дана 13. јула 1877. наименован је млади др. Николић за перводног вежбеника код некадање поджупаније загребачке, а 4. октобра 1879. за поджупанијског перовођу код постојале поджупаније у Св. Крижу Зачрећу. Одмах на годину, 19. фебруара 1880. постао је Николић котарским приставом код ц. кр. котарског уреда у Раковцу, а као такав добио је мисију, да привремено управља жумберачким ц. кр. котарским уредом у Костањевцу, што је на задовољство више власти и извршио. Г. 1881. постао је ц. кр. перовођа у унутрашњем одељењу крајишке зем. управе, а 1882. г. оженио се Габријелом баронесом Скотијевом. После је служио код поджуп. власти на Реци, а г. 1885. именован је за перовођу код зем. владе у Загребу. 6. априла 1884. именован је за владиног тајника, а 22. авг. 1890. за владиног повереника за град Петроварадин, где је тактичним поступањем и савесним радом довео у ред општину, која га је у знак захвалности изабрала и за почасног грађанина. Политичку карјеру своју отпочео је др. Николић као посланик града Земуна. Г. 1895. постављен је за вел. жупана речко-модруш-

ке жупаније, које је звање отправљао пуних десет година.

Нови шеф правосуђа *др. Александар Бадај* беше до сад адвокат у Земуну и није се политички истицао. Као правник има врло добар глас, а да је модеран, напредан правник, доказао је већ и тим, што му прва брига беше да изради новелу тисковног закона, који је врло слободоуман и модеран, тако да ће се троједничка штампа ослободити оног монструма од тисковног закона, што је данас тамо у крепости. Др. Бадај се родио г. 1858. у Цернику код Н. Градишке.

*Др. Милан Рој*ц, нови предстојник одељења за богоштовље и наставу, био је до сад адвокат у Беловару и важи такође као одличан правник. Врло се много бавио књижевним студијама, говори више језика и знају га као ванредно образована човека. Са својих модерних, либералних погледа особито је омиљен у књижевним круговима.

Сазив земаљског сабора.

Ексекутивни одбор клуба хрватских делегата у заједничком сабору закључио је у споразуму са члановима клуба, те у споразуму са клубом Старчевићеве хрватске странке права, да се на жељу краљевске хрватске владе хрватски сабор *не сазове сада*, него *тек у октобру*, те ће тада сабор расправити све већ у изванредном заседању предложене реформе и предложене законске основе а и влади ће се међу тим пружити прилика и дати времена, да приправи прорачун.

Клуб хрватских делегата код бана.

Из *Загреба* јављају 30. јула: Клуб хрв. делегата у заједничком хрватско-угарском сабору ишао је данас к бану, те му саопћио закључак у погледу сазива сабора и уједно се бану захвалио на посредовању при одстрањењу запрека именовању трију хрватских одељних предстојника.

Кошут и натписи у Троједници.

Што даље, све се више показује, како мађарска коалиција схваћа своје дужности према правима Хрватске и Славоније. Није се „велики пријатељ“ Хрватске и Славоније, угарски министар трговине *Кошут* тако рећи ни загрејао на столици министарској, а већ му *боду очи натписи на* поштанско-телеграфским звањима у Троједници. Њему, Кошуту, су штампиљи, што их употребљавају нека поштанска звања у Хрватској, „против државног права“, те је он и устао против тога, као што јављају синоћни будимпештански листови:

„Министар трговине Фрања *Кошут* је дознао, да више поштанских звања у Хрватској употребљавају на својим штампиљима грбове, који су против државног права. Министар је сада, како „Фиђелё“ дознаје, упутио *кр. угарску* поштанску управу у Загребу, да сва поштанска и телеграфска звања у свом подручју приволи на употребу прописаног поштанског штампиља. Министар трговине Фрања *Кошут* ће скорим и то *наредити, да се на новој поштанској згради у Загребу намести мађарски натпис.* Министар је упутио сва поморска звања на Приморју, да на таблама пристаништних власти уметну речи „magyar királyi“ („кр. угарски“).“

Као што се види, *министар* Кошут другчије ради, него што је говорио, кад је оно ишао на Реку!

Догађаји у Русији.

Нови руски министар-председник *Столипин* се труди, да у своје министарство доведе сасвим нове људе. Да-ли ће му то поћи за руком? Држимо да хоће. Већ на првом кораку свом, као министар-председник, показао је Столипин, да не зна за шалу, кад се тиче државног интереса Русије. Снажном руком је он зауздао бесавесне бунџије, револуционаре, социјалне демократе и Чивуте лармаџије, и за тили час стао је на пут њиховим злочинствима. Благодарећи том одважном и енергичном поступку новог министра-председника, у Русији почињу да се *страсти стишавају.* Земља је увидела, да енергија Столипинова није енергија пустог тиранина, него енергија једног државника, који има широк поглед. И ту увиђавност ће спољашње документирати и нови избори за Думу, при којима ће трезвени руски народ оборити револуционарне чланове Думе, уверивши се, да су то само празноглави букачи.

И за то *не ће бити револуције у Русији*, ма колико да су то телалили чивутским новцем плаћени европски листови. Биће две-три мање ерупције; та у држави са 130 милијона становника ни у нормалним временима не могу се избећи локални немири, али *само Чивутима за љубав Русија није вољна да иде у револуцију*, ма колико да за то пропагирају у иноземству, наравно и код нас у Угарској. Таково прављење „штимунга“ било је и оно глупо телаљење, да ће *наша монархија и Немачка „умаршираши“ у Русију.* Не узимајући у обзир то, да је Русија још и сувише јака, да сатре своје револуционаре, само ако хоће, настаје питање: Је-ли Аустро-Угарска, скроз разривена унутра, способна да „прави реда“ у Русији? Та и Босну-Херцеговину је гроф Андраши мислио окупирати компанијом војника и пуковском музиком, а кад тамо, ону шаку голих, лоше оружаних устаника једва савладасмо читавом армадом! Добро ће нама бити, да испред своје куће чистимо.

Благодарења услед распуштања Думе.

Веома је карактеристично, да уместо огорчења због распуста Државне Думе служе по многим руским варошима *благодарења Богу.* Тако је у *Кијеву* митрополит *Флавијан* одслужио у Софијској саборној цркви благодарење поводом распуштања Думе. Пре молепствија је прочитан искупљеном народу царски манифест.

Руски папири скачу!

Дрека по русофобским листовима после распуста Државне Думе учинила је, да су руски државни папири на иностраним берзама били пали. Али то беше само за моменат. Кад практични берзијанци видепе, да је у Столипина чврста рука, да у Русији нема револуције, они опет пођоше у јагму за руским папирима и ови брзо *скочише.* Тако из *Берлина* телеграфишу:

«На овдашњој берзи се данас показало *знатно дизање папира*, услед чврстог поверења у спокојство, што је настало у Русији. У круговима малих капиталиста преоблађује поверење према руским вредностима, тако да је тражња надмашила понуду. Сам Менделсон је опровргнуо глас о новом руском зајму и то ће допринети даљем повишењу руских вредности, које се већ опажа и у Бечу и у Паризу.»

На петроградској и московској берзи такође се опажа знатна живост. Већ 14. (27.) јула руска државна рента дигла се до $73^3/_4$. У осталом и сам велики и врло добро обавештени берлински лист „*Локал-анцајгер*“ каже, да је бивше јако опадање руског курза било изазвано *вештачки.*

Узрок одеском погрому.

Урнебесну дреку чак до данашњег земаљског Бога, мистер-Теодора Рузвелта, подигли су Чивути, кад су 11. (24.) јула о. г. у Одеси разорили неколико чивутских дућана. Ту се одмах ствар надувала и телалило по целом свету, да су „бедни Чивути“ у Одеси мрцварени и т. д. Међутим, шта је у ствари? Одески Чивути, као и они у Бјелостоку, склопили су праву „бојеву дружину“, која пуца, баца бомбе и врши свакојака друга насиља. Народ је био ужасно гневан на те ниткове, али власти нису дале да се свети. Али кад Чивути једног козака од 8. данског козачког пука стераше у једно двориште и тамо га премлатише као пса, народ после погреба тог козака навали на чивутске дућане и разори неколицину. Али ни близу није било онако, како су то јавиле чивутске новине.

Угарски сабор.

(Наставак.)

Милан Хоца: Тадашњи сабор није стојао на народном темељу. Баш мало пре сам казао. А то је по нас врло важно, јер какву симпатију имамо ми према народном полету мађарског народа, који је настао у XVIII. веку супрот Марији Терезији и Јосифу, бар такову симпатију треба да имамо према народном развићу рођеног нам народа, те тако треба да изјавимо, да је она центрија, оно средње племство, које је онда заузимало у сабору место данашњег народа, кад је порекло свој народни језик, у оном светом тренутку изгубило право на то, да буде политички вођа свом народу. У тим догађајима видимо ми историјски основ наше демократије. Знамо, да смо на њу упућени; знамо, да је демократија не само нама добра, него је способна и за то, да одстрањењем народносних противности у Угарској успостави јединство осећаја. (*Тако је!* у центруму.) Кад смо лане такође на овом месту развили своје становиште супрот адресе тадашње већине, и онда смо говорили о демократији. У тадашњем свом нацрту адресе у првом реду смо узели у свој програм питање општег бирачког права. Та тадашња адреса није се допала већини. И гле, шта се данас догодило? *На основу онаких начела, које сте ви онда инсхоресцирали, морали сте ви сада да се примите владе.*

Питање о општем бирачком праву смо богме ми први донели у ову кућу. (*Дуга вика код већине и порицање.*) Врло се радујем, да при расправљању тог питања ступате у тако племениту утакмицу, врло се радујем, што ви присвајате себи првенство, само немојте заборавити, да сте *ви желели бирачко право с језичким ограничењима.* (Вика.)

Аладар Шомођи: Откуд з ате?

Председник, уместо да опомене Шомођија, вели Хоци: По други пут опомињем г. посланика, да не води непрестано *монологе* (!) са својим посланичким друговима. Изволите изговорити свој говор.

Милан Хоца: Сл. саборе! Ми смо онда, кад смо се заједно са својим народним захтевима ставили на чисто демократски темељ на овом сабору, стекли себи право првенства и историја ће признати, да смо *на угарском сабору ми били Пијемонт праве демократије.* Ми сада баш по праву првенства тражимо демократију од ове владе, јер кад влада само с ограничењима прима демократију, онда слободно смемо казати, да то нису повољни знаци у погледу демократских изгледа и бирачког права. Између владе и њене већине и између „фертушовања“ општег бирачког права стоји као какво дрво за забран impedimentum publicae honestatis. То је оно, што је нас, господо, лане држало заједно при свој различности 48-шког и 67-шког темеља, и кад сте ви у том погледу признали тај impedimentum, онда га треба још и данас да признате. Али не само да владине изјаве не дају Бог зна какве наде у овом правцу, него ни поступци владини не подстичу наде. Оно, што је до сад било под управом г. министра унутр. дела, још није подобно за то, да буде извор политичког поверења. Поштовани министар унутр. дела уопште се није бавио ни једном јединоз. таком жалбом, што је овде у сабору изнесена у облику питерпелације. (*Вика.*)

Ђорђе Нађ: Баш Вама је одговорио.

Аладар Шомођи: И на знање сте узели одговор.

Милан Хоца: Г. министар унутрашњих дела није одговорио на оне интерпелације, које су говориле о изборним питањима и које су управо доказивале, да је *овај систем још стари систем*, да овде *нема ни трага новом систему.* Само у једном листу, што је близак г. министру унутр. дела, имао сам срећу читати врло интересну изјаву, која казиваше, нека народносни посланици не забораве, да је у Угарској био један барон Дезидерије Банфи и да не заборавe, да се *још може повратити онај систем, што га је Д. Банфи у своје време инаугурисао*, да и Андраши може бити тако енергичан и може учинити то, што је у своје време учинио Д. Банфи. (*Смеј.*) Ја сам, сл. саборе, уверен, да томе нема мериторне сметње. (*Смеј*) иако је врло жалосно, да баш од Андрашија морамо да дознамо, да овај систем није нов систем. Али нека г. министар унутр. дела не заборави и још једну другу ствар. Не само да онај систем није везан за особу, што га је инаугурисао Д. Банфи, него није везано за особу ни оно место, што га г. министар сада заузима. (*Смеј. Чујмо! Чујмо!*).

Сл. саборе! (*Непрестана вика на левици.*) Баш јуче ме је апострофирао један члан сл. сабора у правцу, да ја, мимоилазећи страначка гледишта, управо социјалистама чиним услуге, те је споменуо, шта ће казати Словаци тамо горе, што ја овде у сабору држим са социјалистама. Врло се живо сећам, да има политичара, који седе међу вама и заузимају врло поштовану позицију, а који су врло често имали прилике за то, да овде бране народна права, за која се у првом реду боре социјалисте. Баш за то ником се не може пребацивати, што овде у сабору брани такове слојеве, евентуално такове странке, које данас немају начина да буду овде заступљене. Мени је пак управо дужност, да изнесем пред сабор, кад је реч о флагрантној повреди општег интереса, народних права. Дужност ми је то тим више, јер су социјалисте управо они, који су заиста присташе општег бирачког права, и који од тога ни по коју цену не ће одустати, него ће се заиста борити за њ, док год се оно не оствари, за то, јер им је то интерес њихова опстанка. (*Одобравање код народносних посланика.*)

Сл. саборе! Гроф Стеван Тиса је у своје време издао једну тајну наредбу, која је судове подстицала на ванредне поступке против социјалиста и народности. Не знам, је-ли та Тисина наредба данас у крепости, или није, али онај поступак, кога се поједини чланови владе држе према нама, особито у ствари *парница*, побуђује сумњу, да *ова влада хоће да продужи ту ванредну политику прошив народности и социјалиста.* Недавно је *г. министар правде израдио брисање парница и дао бриса-ти парнице свима онима, који су били осуђени под прошлом ером*, односно против којих је отпочет поступак због политичких злочина. (*Вика.*) Шта више, г. министар правде Полоњи је нарочито дао опазити још и то, *да је бриса о и народносне и социјалистичке парнице.* Е, то не стоји за то, јер је *велики део народносних и социјалистичких преских парница фактично још и сада у шечају.* (*Порицање. Велика вика.*)

То износим за то, да примерима илуструјем, е не претерујем, кад кажем, да још није настало ново доба, да још постоји стари систем. Та баш независњачки политичари ни у општим политичким питањима не могу да се прилагоде новом добу. Сад је на пр. у делегацијама г. заједнички ратни министар изишао с планом, који implicite садржи измену пуковског језика. Поштована господо, војничка питања нису на дневном реду, о њима не желим да говорим, али политика са пуковским језиком није данашњег датума. Кад је странка независности најжешће захтевала мађарску команду, дођоше странци независности с понудом, нека се окане захтева мађарске команде, па да се задовољи тим, што ће добити мађарски пуковски језик и да ће га бити и у таковим пуковима, у којима су момци Словаци, односно Срби, Румуни или друге народности.

Гаврило Угрон: У једном пуку има и три пуковска језика! (*Вика.*)

Милан Хоца: Сл. саборе! Тај систем војничке политике сад се обнавља. Опомињем вас озбиљно, сл. саборе, да помађаривањем пуковског језика не дате прилике се то, да с једне стране укочујете војскину способност за бој, а с друге стране...

Гаврило Угрон: То је срамота! Сраман је то говор! Велеиздајнички говор! (*И шо сме да каже банкрот Угрон, који је некад рашном министарству у Бечу писао немачке оферте, потписивао се лепо: „Gabriel von Ugron“ и лиферовао зоб! — Ур. „Бр.“*)

Милан Хоца: Веома је недостојна та оптужба!

Гаврило Угрон: Идите у Аустрију с таким говором! (*Непрестана бука на десници и левици.*)

Милан Хоца: Врло је недостојна та оптужба! Г. посланик је врло недостојно употребио тај израз супрот мени, јер још врло многи моји посланички другови на сабору ваљало би да се сећају, да сам ја лане, — кад сам на овом месту држао говор и кад се је између вас један мој пријатељ у виду упадања у реч обратио на мене с питањем, шта кажем о мађарској команди, — рекао, е ћу се ја онда, кад питање о мађарској команди буде на дневном реду, изјаснити о том, али сам рекао и то, да ја у питању о мађарској команди не видим сметњу споразуму, да питање мађарске команде у мени не налази непријатеља. (*Вика.*) Ја не ћу спречавати мађарску команду...

Гаврило Угрон: И не можете! (*Непрестана вика. Председник звони.*)

Милан Хоца:... шта више, ја бих је потпомагао, кад бих видео, да ви, добивши мађарску команду, ни у питању пуковског

језика, нити пак уопште у народносној политици не ћете *продуживати политику помађаривања.* (*Велика вика на десници и левици. Председник звони.*)

Слободан сам замолити поштованог г. председника, нека буде добар да ми даде неколико минута одмора.

Ђорђе Нађ: Да дођете себи! (*Са свим источњачки упад једног неваспитаног парламентарца и тв! — Ур. „Бр.“*)

Председник: Прекидам седницу на 10 минута.

(Свршиће се извештај о седници од 6. јула).

НОВИ САД, 19. јула 1906.

— **Панславизам и југословенство.** И они, који су до скора били пуни искрена одушевљења за мађарску коалицију, почињу да увиђају, да мађарски коалиционаши нису ни близу онаки слободњаци, каквима се граде. Осечки хрватски лист „*Нар. Обрана*“, која је била најодушевљенија за споразум с мађарском коалицијом, доноси у свом 182. броју под горњим насловом ову значајну изјаву:

«Кад се Мађари хоће да ријеше непонђудних агилних словачких родољуба, онда их једноставно *одма оптуже* и *осуде са „панславизма“*. Под прошлим су либералним режимом одсједили мјесеце, даначе године у Вацу мал не сви словачки родољуби и прваци, као што су *Мудрош* и Светозар *Хурбан-Вајански*. Данас још лежи у тамници као жртва прошлога система бивши заступник *Веселовски*. Међутим *није се на жалости ни под новим режимом ништа промјенило на боље, ако још није пошло на горе.* Ми смо већ приопћили, како су ради »панславистичке« агитације тјерани клерици из сјеменишта, а жупници су били макнути са свога мјеста. *Кобна* је ипак *погрјешка била Мађара*, ако овакова питања, као што је словачко, мисле, да се могу силом извести на крај.

Сличну судбину са Словацима имамо *и ми Хрвати.* Доста је у становитим одлучујућим круговима казати, да гајимо словенску узајамност, већ се то тумачи као »панславизам«. Но морамо признати, да ми трпимо мање с »панславизма«, него са »југословенства«, које је особито зазорно код нас Хрвата. Ради њега је доста незгода дочекао и преживео велики наш бискуп Штросмајер. Међутим у нама несклоним круговима нису никад имали јасна појма о југословенству. Они нису знали, да ли се ради тек о слози Хрвата и Срба, или постоје међу нама иредентистичке тежње. Но о том си нису много трли главу — њима је главно, да ли ће Хрватска бити »мирна«, а њима се чинило, да ће *Хрватска бити мирна, кад се у њој једнокрвна браћа: Хрвати и Срби — кољу!*

Ово на први мах изгледа парадоксно, али наши разни »пријатељи« инстинктивно осјећају, да је Хрватска, кад се међусобно *коље*, немоћна и — с тога »мирна«. *А такову „мирну“, немоћну Хрватску они и хоће.*

Баш ради тога држимо, да је наш досадашњи највећи успех у трајној непомућеној слози Хрвата и Срба. Ту слогу, хвала Богу, није могло ништа уздрмати, ни толике сплетке, којих смо у последње вријеме доживјели више, но икада.

Идемо пуни наде у сусрет бољој будућности: *Уједињени Срби и Хрвати и сложна коалиција*, као што је досада била, најбољим су нашим јамством и залогом за наш народни напредак!«

Мађарски коалиционаши су своје беспримерно шовенство и тесногрудост показали и приликом последњег заседања угарске заступничке куће, кад су народносним посланицима довикивали:

— *Конопац вама на врат! Идите до ђавола!*

Политички преглед.

— **Омашка председника Јуста.** После последње седнице овог заседања угарског сабора дошло је у кулоарима до прилично узбуђена призора. Председник Јуст је пре разлаза сабора замолио за дозволу, да у име сабора о краљеву рођендану честита краљу а и да распише нове изборе, ако би се евентуално упразнио који мандат. Накнадно се опазило, да је заборавио, да изиште дозволу, да 6. октобра као на дан смрти „арадских мученика“ на њихов гроб положи венац у име сабора. Многи су посланици још при оверовљењу записника хтели то да поправе, али председник није више допустио. Но опште се претпоставља, да ће председник Јуст и без нарочите дозволе сабора 6. октобра положити венац у име сабора на гроб „арадских мученика“.

— **Словенци и изборна реформа у Аустрији.** Градоначеоник у Љубљани др. Иван *Хрибар* иступио је из словенско-напредне странке и дао оставку на председништву у њеном извршном одбору, пошто се не слаже с држањем неких чланова странке. Он је изјавио, да *одобрава садашњу изборну реформу*, јер она барем донекле удовољава жељама аустријских Словена, те им неки утецај осигурава, ако и не оставарује свих оправданих захтева.

Док се дакле већина Словенаца из Крањске задовољава изборном реформом, „Словенско политичко друштво за *Корушку*“ другог је мњења. Оно је 26. о. м. одржало у Целовцу скупштину, у којој је примило оштру резолуцију против заст. дра *Илоја* и дра *Шушершића*. Резолуција изјављује, да *изборна реформа значи пошпуну победу Немаца.* „Словенској свези“ изриче се неповерење и тражи од ње све дотле опструкцију против изборне реформе, док не добију Словенци и други словенски мандат у Корушкој. Да се маркирају изванредне прилике, што су настале, опозвало је друштво своје суделовање у трећем католичком конгресу у Љубљани, које је било обрекло.

— **Царински рат са Србијом.** У Скупштини краљевине Србије интерпелисали су нацијоналисте гледе царинског сукоба са Аустро-Угарском а на то је министар-председник *Пашић* захтевао, да се јавна седница претвори у тајну седницу, како би он могао у поверењу саопштити нешто. Тајна седница Скупштине трајала је ономад четири сахата и у њој је министар председник Пашић у говору, који је трајао два и по сахата, на основу списа српског министарства спољашњих дела изнео досадашњи ток и данашње стање трговинског уговора са Аустро-Угарском и набавке топова, прочитавши *плаву књигу*, која садржава дописку о царинском рату и осим тога неке поверљиве списе. У дебати, која се за тим отворила, одобрили су посланици разних странака држање владе. Али нису донесене никакве одлуке. У један сахат после подне буде закључена тајна седница, а идућа јавна седница буде заказана за сутрадан у 7 сахата у јутру. Социјалистички посланик *Лапчевић* није учествовао у тајној седници, јер се држи начела, да рад парламента треба да буде јаван.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 19. јула 1906

— **Потпис учитељских диплома.** Крајем школске године 1905/6. у Српској Учитељској Школи у *Сомбору* полагало је испит оспособљења 22 учит. кандидата и 24 учит. кандидаткиње.

По суду *државног школског надзорништва* бачко-бодрошке жупаније законском захтеву у погледу знања мађарског језика *удовољили* су ови учит. кандидати: Јован *Драгин*, Акс. *Живановић*, Јован *Искруљев*, Милутин *Кашанин*, Христифор *Војић*, Радослав *Ловић*, Леонтије *Марјански*, Ал. *Набвински*, Дим. *Николић*, Бр. *Пилић*, Мил. *Петаковић*, Ж. *Стојадиновић*, Мих. *Тапић*, Ст. *Теодоровић*, Ж. *Терзин*, М. *Бирић*, Вл. *Увалић*, Ж. *Цвејин* и Л. *Шибулов*, свега 19 кандидата; напротив *тројица не*, ти су упућени на *поправни испит.* Од учит. кандидаткиња законском захтеву су *удовољиле* ове: Бој. *Бајић*, Дан. *Бајић*, Сл. *Верчевић*, Илонка *Видаковић*, Кат. *Вујић*, Ир. *Григоријевић*, Кат. *Жакић*, Мар. *Журановић*, Јелка *Ковинчић*, Мел. *Недељкова*, Јов. *Павловићева* и Мел. *Токина*, свега 12 кандидаткиња; *12 кандидаткиња* су пак *упућене због недовољне спреме у мађарском језику на поправни испит.*

Учитељске дипломе оспособљеним кандидатима и кандидаткињама издаће се тек онда, када се реши спорно питање у погледу слога и облика дипломâ.

— **О том ћути!** Новосадској „*Застави*“, тој познатој „Застави“ је у спору с нама због избора професора на новосадској срп. вел. гимназији притекао у помоћ и неки неписмен човек у кикиндској „Садашњости“, наваливши свакојаким трабуњањем на г. проф. Радића и на нас. Стара торокуша „Застава“ брже-боље је прештампала тај испад једног незрелог човека, избацила своје увеле груди па виче: Ево, и кикиндска „Садашњост“ каже, да ја имам право! Међутим је у 26. броју те исте „Садашњости“ уредништво тог листа одлучно *дезавуисало* писца оне неписмене белешке и изјавило, да се не индентификује с њоме. Резон би био, да је брзоплета „Застава“ и тај исправак „Садашњости“ прештампала. И ми смо чекали, да она то учини. Јест, али она је преко тог прешла. Неће она од тог грожђа. Њу је исправак у „Садашњости“ такође дохватио по дебелом јој образу а за то радикалски народ не сме дознати. Али да се види, каквим „разлозима“ поткрепљује радикалска пачавра своје гнусобе, доносимо ми — кад „Застава“ не сме — исправак „Садашњости“, којим се побија све оно, што је онај неко пре написао у „Садашњости“ без знања уредништва, и што је матора торокуша брже-боље даље растелалила. Исправак тај гласи:

„ИСПРАВАК.

У 25-ом броју „Садашњости“ изашла је међу новостима белешка под насловом: „Нови професори на српској великој гимназији у Новом Саду“. Та белешка изашла је у листу из превиђења у таком облику, као што је.

Како се она свакако *коси са интенцијама нашега листа*, а не води ни цељи по нашем мишљењу, то изјављујемо, да се *са том белешком не идентификујемо.*

Уредништво“.

У осталом, они „педагози“, што би требали више да се држе школе, ради које су изабрани на своја места, а мање да дрљају по „Застави“ којекакве глупости, добили су од самог г. проф. Душана *Радића* најбољи одговор, који је у свој наготи изнео те заставашке клеветнике.

— **Одликован српски свештеник.** Њ. В. епископ темишварски г. др. Георгије *Летић* одликовао је црвеним појасом пароха в.-с. миклушког г. *Петра Агриму* у знак признања његових заслуга за народ и православље у свом месту. — Ово је одликовање г. Агрима потпуно заслужио. Он је у најтежим часовима борбе с Румунима мушки издржао са својим народом, те успешно привео крају спор због деобе црквеног иметка. Г. Агрима је и иначе примеран српски свештеник, који је потпуно заслужио, да га његов дијецезан одликује. Срдачно му честитамо!

— **Несрећа при вежбама наше ратне флоте.** Из *Виса* (Лисе) у Далмацији јављају, да је пре три дана пред острво Вис стигла аустро-угарска флота, саме оклопнице, кретарице и многи торпиљери. За време вежбе испаљивали су и *оштре метке* из великих бродских топова. Једна граната, која може да пробије панцир од 7 сантиметара, испаљена са оклопнице „Хабсбург“, погодила је оклопницу „Ерцхерцог Карл“ и јако ју је оштетила. Три матроза на „Ерцхерцог Карлу“ тешко су рањени, а многи други су рањени само лако. — Све то јавља „Будапешти Хирлап“.

— **Српска Читаоница у Каменици** приређује у суботу 22. јула (4. августа), као на дан годишњице свога опстанка, забаву са играном. Програм: 1. Ст. Мокрањац; „*Хајдук Вељко у народним песмама,*“ тенор соло са мешовитим ликом. 2. *Тенор соло* уз пратњу гласовира, пева г. Д. *Чобић*. 3. *Декламација*. 4. Четворопев „*Ноћ се спушта са висине*“... 5. Р. Толингер: „*Коло*“, пева мешовити лик. 6. *Српске народне песме* уз гусле пева г. Андрија *Марић*. 7. „*Пздаје стан под кирију*“, шала у 1 чину од Свет. *Ђоровића*, представљају дилетанти. Цене: за породицу 3 К, од особе 1 К. Половица чистог прихода намењена је фонду за подизање Змајева споменика. Забава држаће се у просторијама Српске Читаонице. Почетак у 8 сати у вече. Долази се у обичном оделу. Добровољни прилози примају се са захвалношћу. Посебни позиви не ће се разашиљати.

Новости са стране.

— **Туђинска потка у мађарској просвети.** Занимљиво је чути, колико туђинштине има у мађарској култури. Тако је н. пр. *Петефија* био Србин и звао се управо Петровић а мати му Ана Хрусова била је Словакиња и није свог века научила добро мађарски. *Мадачу*, писцу „Човекове трагедије«, коју је на српски превео покојни Змај Јован Јовановић, био је до душе матерински језик мађарски, али му већ презиме казује, да је био словенске крви. Од данашњих се књижевника нарочито истичу: Коломан *Миксат*, од кога смо ми у подлиску „Браника“ донели у српском преводу занимљиву приповетку „Кишобран светог Петра“, и Фрања *Херцег*, који је своју књижевничку каријеру почео као Херцог немачким делима, па тек кад није њима продрео, прешао је у мађарски табор. Но Миксат је Словак из Горње Угарске а Херцег је Немац из Баната. Браћа *Ракоши* се од искона презивали *Кремзер*. Историју мађарске књижевности засновао је Фрања *Толди* (пре се звао *Шедел*), Немац из Будима, који свог века никад није коректно говорио мађарски. Отац научној мађарској филологији био је Хес Јосиф *Буденц*. Уз њега је знаменит филолог и Павле *Хунфалви*, који се пре звао *Хунсдерфер* а родом је из Сепешке жупаније, где су готово све сами Немци. Армин *Вамбери* се пре звао *Бамбергер*. Историчар Хенрик *Марцали* је Чивутин а звао се пре *Моргенштерн*. Мађарски научник *Балаги* син је чивутског а после протестантског лексикографа и богослова *Блоха*. Од уметникâ је славни комплониста Фрања *Еркел* био, Немац, *Лист* је све пре био него Мађар а *Голдмарк*, кога Мађари рекламирају за себе, прави је Чивутин. Славни сликар *Мункачи* звао се управо *Либ*, *Лоц* је био из Немачке а вајар *Фадрус* је пожунски Немац.

— **Говор у сну.** Јављају из Њујорка: Госпођа Фаника Хербертова из Њу-Џерси-Ситија дође ономадне у овдашњи полицајни суд, да изради судску одлуку, која ће забранити мужу јој, да у сну не говори. Њу не би — рече језична госпа — ни најмање жепирало то, што он говори у сну, али не може да подноси то, што непрестано фантазира о другој некој женској. Час јој каже: „голубице моја!“, час јој тепа: „чедо моје!“ Једино ми је задовољштина још то, што јој пребацује, како јој шешир није по моди.“ Оптужени се муж бранио како је умео, а доказивао је, да му је жена јако нервозна те га већ годинама мучи сумњичењем. „Њен први муж“ — завршио своју обрану — „из нетог је разлога одузео себи живот“. Судија га доброћудно посаветује, да и даље сноси своју невољу а онда се обрне тужитељци, па ће њојзи: „Госпођо! Нема тог закона, који би Вашем мужу могао забранити, да не говори у сну. Ако не можете да заспите, пре но што он доврши своје ноћне приче, онда Вам могу дати само један добар савет: Запушите ватом уши!“

— **Скандалозне прилике у мадридској болници.** Скандал, који карактерише стање санитета у шпањолској престоници, занима већ данима становништво Мадрида. Мадрид и онако већ спада у најнездравије вароши на свету, нарочито у лето, јер нема канализиције те је тако плодовито земљиште за све прилепчиве болести. Но ово, што се пре кратког времена открило у мадридској болници Cerre del Pimiento, превазилази сваку меру. Прошлог месеца се десиљâ, да је за кратко време њих осам неговало у тој болници умрло од тифуса. Листови се много бавили о тој ствари те најзад власт одреди званичну истрагу, којој резултате сад саопштава републикански лист »Pais«. По том званичном извештају је тâ болница већ годинама легло свакојаких прилепчивих болетица. За подругу годину било је 571 болесника од тифуса а од тих је умрло њих 156. Болеснике тако рећи у опште нико и не лечи. Једном је приликом лешина једног човека, који је умро од тифуса, осам дана несахрањена лежала у болници. Неговање са јуначком пожртвованошћу негују болеснике, ма да знају, да ће по свој прилици и оне добити ту болест. Само здање је у саевим занемарену стању. Парна машина за дезинфекцију не функцијонише. Разбијени су термометри и манометри. Нема места, где да се зготове лекарије. Кров над дворницом запарање срушио се а врата су развољена. У дворници, где леже лешине, нема ни једног читавог прозора, резервоар за пији

ћу воду пун је блата а поклопац му је раскламитан. У свакој болесничкој соби фали по једно два три прозора. Да се та болница оправи, требало би барем шездесет хиљада пезета.

НОВИЈЕ.

Петроград, 18. јула. Благодарења због распуста Државне Думе одслужена су у највише покрајинских цркава у највећем миру и уз многобројно учешће народа.

Токио, 18. јула. Генерал *Оку* је као последник генерала барона *Кодаме* наименован за шефа генералног штаба. (Генерал *Оку* је у руско-јапанском рату потукао руског генерала барона Штакељберга код Вафангу-а и после се веома одликовао у свима биткама против Руса као заповедник 2. јапанске војске. — *Ур. „Бр.“*)

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника“.
Саопштења службеног листа.

Будимпешта, 19. јула. Службени лист доноси санкционисане закључке делегација, установљење квоте од 1. јула 1906. до 30. јуна 1907. у досадашњем односу. Иста квота установљава се за време од 1. јула 1905. до 30. јуна 1906. Даље је обнародован санкционисани прорачунски закон за 1906. г.

Царински сукоб између Србије и Аустро-Угарске.

Београд, 19. јула. У Народној Скупштини је министар-председник Пашић изјавио, да преговори о трговинском уговору с Аустро-Угарском нису прекинути, него само до јесени одгођени. Он се нада, да ће доћи до споразума.

Догађаји у Русији.

Петроград, 19. јула. Заступници у Думи, који припадају револуционарним странкама, издали су проглас на сељаке, у ком их позивају, да почну насилну револуцију.

Хелзингфорс, 19. јула. У тврђави Свеаборгу (у Финландији) избила је побуна. Дошло је до крваве борбе, у којој је њих 500 погинуло. Тврђава је у рукама бунтовника.

Књижевне вести.

Изашла је у веома красну издању **Споменица двадесетпетогодишњег рада (1880.—1905.) Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња.** Ту је споменицу написао Аркадије Варађанин, вредни и заслужни перовођа те задруге, којој је он саветом и делом на руци од постанка јој па све до данас. Јасним, једноставним стилом и врло занимљиво изнео је Варађанин у крупним потезима рад Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња за минулих двадесет и пет година. Као најважнији моменат у том раду истакнута је нарочито изложба женских рукотворина, која је одржана била у Новом Саду године 1884. Лепо је описана и прослава десетогодишњице друштвене, која је била прослављена на дан св. Константина и Јелене године 1891. а тако исто и прослава седамдесетгодишњице од рођења и педесетгодишњице рада гђе Савке Суботићке, што је приређена била 10. новембра 1904., и најпосле и слава двадесетпетогодишњице, од како постоји Задруга, што се славила 1. маја 1905. — Споменица је прекрасно опремљена а садржајем својим служи на дику како задрузи, која ју је издала тако и перовођи госп. Варађанину, који ју је написао.

Новосадска пијаца.

Извештај од 19. јула (1. августа) 1906.

Нова жита.

Пшеница I. каквоћа	—	К	6'90 п.
„ II. „ —	—	„	5.90 „
Зоб — — —	—	„	5'90 „
Јечам стари — —	—	„	6'— „
„ нови — —	—	„	5'40 „
Кукуруз: — —	—	-	—·— „
„ окрњен (стари)	—	„	6'20 „
„ нови	—	„	—·— „

Довози: добри.

Расположење за куповање добро.

Продато је: 450 мц. пшенице; 150 мтц. зоби, 100 мтц. јечма и 120 мтц. кукуруза.

Цене се разумеју по 50 килограма.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

На упражњено **УЧИТЕЉСКО МЕСТО** срп. прав. вероисповедне школе у **Шурјану** расписује се стечај са годишњом платом од 600 Круна, за повторну 80 Круна, паушал 10 Круна, 8 метара дрва, од сваког погреба, где позван буде, једну Круну, од парастоса једну Круну, за пероводство 20 Круна, стан од две собе, кујну и комору у новом сазиданом школском здању. — Рок стечају **6. (19.) август.**

Дужности учитеља јесу Школском Уредбом означене и да при сваком богослужењу недељом и празником у певници појати и школску децу у пјенију обучавати има. Сви они компетенти, који би желели ово место заузети, имају своје молбенице председништву управног одбора послати.

У **Шурјану**, 10. јула 1906.

Милан Жан, перовођа. Јован Милић, председник.

388 1-3

ПРОМЕСЕ

3% австр. боденкредит срећака

I. см. од 1880. год.

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК:

К 90.000.—

1 згодитак од К 4000·— и 2 згодитка по К 2000·—.

Жребање **16. августа о. г.**

Цена К 5·—.

Издаје

Мењачница Централног Кредитног Завода

у Новом Саду.

Поштом шаљемо промесе кад нам се поред цене пошаљу још 35 пот. за пошт тарину. 278 8—

На захтев и поштанским поузећем.

Јелена Ђ. Миросављевићка

у Новом Саду

има част известити своје поштоване муштерије, да је свој

ЖЕНСКИ МОДНИ САЛОН И ШКОЛУ

за теориско и практично изучавање кројева и шивења женских хаљина, из свога досадањег стана: дунавска улица бр. 22. од 1. јула о. г. преселила у ћурчијску улицу бр. 14. I. спрат, и моли своје поштоване муштерије да јој и на даље поклоне своје поверење.

У исто време част ми је упозорити поштоване родитеље, који желе да им женска деца темељно и лако науче и изуче ову вештину теориски и практично, да сам у моме салону отворила перманентну школу за шематично и практично изучавање вештине кројења и шивења женских хаљина, те стално примам нове ученице сваког дана. У школи и салону говори се српски, мађарски и немачки.

Школарина умерена, а за успех ученица гарантујем.

У Новом Саду, јула месеца 1906.

352 4-6

ЗА МОЈУ

ГВОЖЂАРСКУ РАДЊУ

потребујем једног **старијег**

ПОМОЋНИКА

који осим српског језика говори потпуно мађарски и да је добар стручњак. Ступити може **1-ог сентембра.**

У Турском Бечеју, 17. (30.) јула 1906.

МИТА ПАВЛОВИЋ

гвожђар. 386 2-3

За нашу помодну мануфактурну радњу потребујемо

два старија

ПОМОЋНИКА

вешта продавца.

Ступање 1-ог, најдуже 15. августа п. р.

ФИЛИЈАЛА

БРАЋЕ КОНСТАНТИНА

383 4-5 **Стари Бечеј.**

ЗА МОЈУ ГАЛАНТЕРИЈСКУ и БЕЛЕ РОБЕ ТРГОВИНУ

потребујем

једног старијег и једног млађег

СПОМОЋНИКА.

Првенство имају они, који говоре српски, немачки и мађарски.

Ступање **15. августа** или **првог октобра** п. р.

У ПАНЧЕВУ, 31. јула 1906.

391 1-3 **Васа Срдановић.**

КУКОВИ & ЏОНСОНОВИ

американски

Патентирани прстенови против жуљева

(законом заштићено)

данас су једино средство, које тако **страшне болове од жуљева одма уклања и свако срце жуља сигурно одстрањује.**

Данас најбоље средство на свету.

Може се препоручити сваком, који пати,

1 комад 20 потура, 6 комада 1 Круна.

Може се добити у *Новом Саду* код г. апотекара *Грозингера* „код св. Тројства“, *Стевана Херцога* „код орла“, *Јулија Михелса наследника* „код Женевског крета“, *Г. Плавшића* „код св. Духа“, *Јована Вујића* „код Спаситеља“, као и у свима апотекама и дрогеријама у монархији. 339 4-6

СВОЈ СВОМЕ! СВОЈ СВОМЕ!

НОВО ОТВОРЕНА

помодно-галантеријска, кратке и плетене робе трговина

ДУШАНА С. МОНАШЕВИЋА

у Новоме Саду, Ћурчинска улица бр. 23.

код **„Златне кугле“**

преко пута од БРАЋЕ МИРОСАВЉЕВИЋА

препоручује поштованом грађанству из места као и из околине свој богато снабдевени избор

МУШКЕ и ЖЕНСКЕ ПОМОДНЕ РОБЕ.

као мушког и женског белог рубља, мушких туристичких зефирских и сатенских кошуља, крагнова, манжетни,

најновијих мушких и женских краватни,

велик избор украса за женске тоалете, све врсте прибора за мушке кројаче, женске моде салоне и модискиње,

најбољих женских мидера

шлајера за госпође, невесте, као и венаца за невесте,

најновијих добрих кишо- и сунцобрана

и мушких штапова.

Мушких, женских и дечјих чарапа као и разних вулова, конаца и свиле, за штрикање, хеклање, везење и шивење,

јуте, канаве и конгре-штофова за штикање

правих кожних новчаника, женских кожних торбица, кутија за дуван, цигаре и цигарете,

финих мирисавих сапуна и парфима,

најбољег пудера, правог калодонта, четкица за зубе, четака за косу и хаљине,

добрих чешљева и женских укосница,

готових женских сукања и кецеља, дечјих гарнитура за крштење, дечјих играчака, као и све друге у ту струку спадајуће робе.

Послуга брза и тачна, а цене **строго солидне и утврђене.**

СВОЈ СВОМЕ! СВОЈ СВОМЕ!

Стављајући поштов. грађанству из места као и из околине отварање ове радње до знања, приметити ми је, да робу из првих извора набављам, те обећавам, да ћу моје поштов. муштерије са најбољом робом а по најјефтинијој цени послужити моћи.

Молећи за многобројну посету, остајем

368 4—6 с поштовањем

Душан С. Монашевић.

У **Новом Саду,** месеца јуна 1906.

Најјефтиније цене.

Најјефтиније цене.

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Бранник“.

Штампарија деоничарског друштва „Бранника.“